

ISSN 2080-1807

TORUŃSKIE STUDIA BIBLIOLOGICZNE
2014, nr 1 (12)

Katarzyna Wodniak

Katedra Informacji Naukowej i Bibliologii
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
e-mail: kwodniak@ukw.edu.pl

W kręgu literatury kobiecej: konteksty kultury książki w luksusowych magazynach dla pań

DOI: 10.12775/TSB.2014.004

STRESZCZENIE: W artykule starano się pokazać udział luksusowych miesięczników kobiecych, takich jak „Twój Styl”, „Pani” i „Bluszcz”, w upowszechnianiu kultury czytelniczej na przestrzeni roku 2010. Magazyny te są miejscem bezpośredniej prezentacji przekazów literackich i paraliterackich, doskonale sprawdzają się też w roli źródła informacji i zarazem promocji określonych nazwisk, tytułów i gatunków literackich. Są naturalnym kanałem kreowania bestsellerów literatury kobiecej, poszerzającym społeczny obszar recepcji książki.

SŁOWA KLUCZOWE: „Bluszcz”; „Pani”; „Twój Styl”; literatura popularna; popularyzacja literatury w prasie; prasa kobieca.

Wśród różnych kierunków badań, jakie podejmowane są nad prasą kobiecą, zainteresowanie uczonych przyciąga też jej stosunek do kultury literackiej, czy szerzej – czytelniczej, a więc zagadnienie udziału prasy kobiecej w propagowaniu czytelnictwa książek różnych typów. Najogólniej rzecz ujmując, jej rola w tym zakresie, już przez sam fakt istnienia tego rodzaju czasopism, może sprowadzać się do podtrzymywania piśmienności rozumianej jako elementarna umiejętność czytania i pisanie. Na drugim biegunie mieszczą się przykłady współtworzenia

mód literackich, wprowadzania w obieg czytelniczy nazwisk określonych twórców lub gatunków, kreowania bestsellerów czy podejmowania inicjatyw wydawniczych – bo i to jest udziałem właśnie prasy kobiecej, szczególnie w odmianie magazynów luksusowych, uchodzących za najbardziej opiniotwórcze.

Zależność tę dostrzegają także analitycy rynku książki:

Przegląd list bestsellerów pokazuje siłę prasy kobiecej w kreowaniu czytelniczych mód. Wiadomo, że kobiety w ogóle czytają więcej, ale – jak się okazuje – także są bardziej konsekwentne w swoich wyborach. Wywiady, przedruki fragmentów książek, recenzje, reportaże w wysokonakładowych magazynach ilustrowanych gwarantują sukces. To takie pisma jak „Twój Styl” wykreowały Katarzynę Grocholę, ale przykłady można mnożyć: Joanna Szczepkowska, Monika Szwaja, Olga Tokarczuk, Manuela Gretkowska, Hanna Bakuła to pisarki lubiane i lansowane przez prasę kobiecą (jednym z męskich wyjątków jest Janusz L. Wiśniewski, który podobno „rozumie” kobiecą naturę)¹.

Tak więc współczesna prasa kobieca stanowi liczący się sektor rynku kultury masowej, generujący potężne zyski. W kontekście upowszechniania książki i czytelnictwa jest to wielkonakładowe medium, poszerzające społeczny obszar recepcji literatury.

Związki między literaturą kobiecą a czasopismami o takim adresie czytelniczym postanowiono prześledzić na podstawie trzech wybranych miesięczników z „górnego półki”, ukazujących się w 2010 r.: przywołanego wyżej „Twojego Stylu”, który był wiodącym tytułem w edukacji kulturalno-towarzyskiej Polek o posmaku salonowym, „Pani” wydawanej przez to samo wydawnictwo Bauera oraz nieistniejącego już „Bluszczu” krajowej spółki Elipsa. Oprócz nich w badanym roku grupę magazynów luksusowych tworzyły: „Cosmopolitan”, „Elle”, „Gala”, „Glamour”, „Party”, „Show”, „Uroda”, „Viva!” i „Zwierciadło”. Według danych Związku Kontroli Dystrybucji Prasy ich łączny, średni dla 2010 r. nakład jednorazowy sięgał blisko 2800 tys. egzemplarzy, z czego na omawiane tytuły przypadało:

---

¹ Ł. Gołębiowski, J. Frołow, P. Waszczyk, *Rynek książki w Polsce 2010. Wydawnictwa*, Warszawa 2010, s. 40.

„Twój Styl” 306 718 egz., „Pani” 157 445, „Bluszcz” 25 000². Wielkości te pokazują, jaki zasięg przekazu różnych treści, w tym i koncentrujących się na książce, mogą oferować te swego rodzaju „słupy reklamowe” piszącym dla nich autorom.

Przegląd form, w jakich obecne są książka i literatura w prestiżowych magazynach kobiecych, otwierają felietony, będące wizytówką poszczególnych wydawnictw – choćby przez fakt, że wiodącymi felietonistami, częściej jednak felietonistkami omawianych tytułów są uznane sławy pisarskie o ugruntowanej renomie i wyrazistej kwalifikacji gatunkowej uprawianej twórczości, wzięci publicyści, jak i młode talenty literackie, także aktorki. W „Pani” autorskie rubryki tego rodzaju przez cały analizowany rocznik mieli: Paulo Coelho, K. Grochola, jej córka Dorota Szelałowska, Krystyna Janda, Roma Ligocka, Monika Piątkowska, J. L. Wiśniewski, do połowy roku także Joanna Brodzik. Dla „Twojego Stylu” w analogicznej kolumnie wypowiadały się (bodaj od początku jego istnienia): Krystyna Kofta, Olga Lipińska, Agata Passent, ponadto Leszek K. Talko. W specjalnych felietonach okolicznościowych z okazji 20-lecia tego miesięcznika jednokrotnie pojawiły się związane z nim w przeszłości J. Szczepkowska i M. Gretkowska. Najmłodszy stażem „Bluszcz” pozyskał do współpracy Joannę Chmielewską, Zuzannę Głowacką, K. Grochołę, Małgorzatę Kaliścińską, Marszę Mehran, Annę Saraniecką, Etgara Kereta. Tu w 2008 r. jako felietonistka debiutowała też aktorka J. Brodzik.

Do rozlicznych korzyści, jakie tego rodzaju kolumny przynoszą wydawcom poszczególnych tytułów, ich audytorium oraz autorom, należy zaliczyć fakt, że poprzez swoją cykliczność i stałą lokalizację w obrębie numeru wyrabiają wśród odbiorczyń nawyk systematycznej lektury i jednocześnie budują ich identyfikację z tytułem na bazie relacji personalnych. Z kolei swoim twórcom, poza regularnym honorarium autorskim, utrwalaniem marki nazwiska, zapewniają stałą obecność w magazynowym obiegu czytelnicznym czy też prasowej komunikacji literackiej o nieporównanie szerszym zasięgu, niż ma to miejsce na rynku książki, z możliwością ekspansji na tradycyjny rynek księgarski. Stało się już bowiem regułą, że felietony z prestiżowych magazynów dla kobiet, wzorem

---

² Komunikat Zarządu Związku Kontroli Dystrybucji Prasy o wysokości nakładów i dystrybucji tytułów kontrolowanych przez ZKDP w 2010 roku [online] [dostęp 31 maja 2014]. Dostępny w World Wide Web: http://www.zkdp.pl/upload/Komunikat_2010.pdf.

poważnych pism opiniotwórczych o uniwersalnym adresie czytelnicy, po pierwodrukach prasowych publikowane są w szlachetniejszej formie w pełnowymiarowych edycjach książkowych pod szyldem znanych oficyn wydawniczych³. Niezależnie od tego, same w sobie stanowią one również zachętę do zapoznania się z dorobkiem poszczególnych twórców⁴, w czym z kolei pomagają krótkie noty o autorach, regularnie zamieszczane np. w „Pani”, które rejestrują najnowsze i uaktualniane na bieżąco pisarskie dokonania felietonistów miesięcznika na równi z ich powiązaniem towarzysko-rodzinnymi w specyficznym dla prasy kobiecej ujęciu:

Dorota Szelałowska:

Córka Katarzyny Grocholi, narzeczona muzyka Adama Sztaby, dziennikarka, scenarzystka, projektantka wnętrz⁵.

Roma Ligocka:

Jako dziecko przeżyła likwidację getta w Krakowie. Swoje wspomnienia zawarła w powieściach *Dziewczynka w czerwonym płaszczyku*,

³ W przypadku „Pani” i „Twojego Stylu” są to np.: K. Grochola, D. Szelałowska, *Matka, czyli Rok Matki i Córki*, Kraków: Wydawnictwo Literackie 2011; K. Janda, *Różowe tabletki na uspokojenie*, Warszawa: Świat Książki 2003; też, *Moja droga B*, Warszawa: Wydawnictwo Bauer 2009; R. Ligocka, *Znajoma z lustra*, Kraków: Wydawnictwo Literackie 2006; też, *Czułość i obojętność*, tamże 2009; O. Lipińska, *Co by tu jeszcze*, Warszawa: Prószyński i S-ka 2010; A. Passent, *Jest fantastycznie*, Warszawa: Bonobo 2004; J. L. Wiśniewski, *Intymna teoria względności*, Kraków: Wydawnictwo Literackie 2005; tenże, *Molekuły emocji*, tamże 2006; tenże, *Sceny z życia za ścianą*, tamże 2008; tenże, *Zbliżenia*, tamże 2010; Mirosław Żuławski, *Album domowe: felietony 1990–1995*, Warszawa: Wydawnictwo Książkowe „Twój Styl” 1997. Niektóre z nich doczekały się wznowień. Dla porównania zob.: M. Piątkowska, L. K. Talko, *Talki z resztą*, Warszawa: W.A.B. 2005 (felietony z „Gazety Wyborczej”); H. Bakuła, *Seks na kredyt: felietony z Playboya*, Warszawa: Krajowa Agencja Wydawnicza 1999; felietony z „Wysokich Obcasów”, zob.: J. Szczepkowska, *Jak wyprostować koło?*, Kraków: Wydawnictwo Literackie 2006 oraz Kinga Dunin, *Zadyma*, tamże 2007; Dorota Terakowska, *Dobry adres to człowiek*, tamże 2004 (felietony z „Elle”).

⁴ Potwierdzają to badania empiryczne na temat społecznego obiegu powieści M. Nurowskiej i K. Kofty wśród czytelniczek Filii Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie przeprowadzone przez Joannę Niedźwiedź, z których wynika, że stała obecność drugiej z pisarek w kolumnie felietonowej „Twojego Stylu” skłoniła niemałą część respondentek do sięgnięcia także po powieści tej autorki. Zob.: J. Niedźwiedź, *Spółeczny obieg „literatury kobiecej” w środowisku czytelniczek lubelskich bibliotek*, [w:] *Bestsellery, literatura popularna, odbiorcy: empiryczne badania współczesnego czytelnictwa*, pod red. A. Dymmel, Lublin 2009, s. 134, 139, 147.

⁵ „Pani” 2010, nr 1, s. 144 (wspólny felieton z K. Grocholą: *Jak córka z matką*).

Kobieta w podróży i *Tylko ja sama*. Jest też autorką książek *Znajoma z lustra*, *Wszystko z miłości* i najnowszej *Czułość i obojętność* z felietonami publikowanymi w „Pani”. Uchodziła za jedną z najpiękniejszych studentek Krakowa. Absolwentka ASP, malarka, scenograf. Mieszka w Berlinie i Krakowie⁶.

Monika Piątkowska:

Próbuje zachować równowagę między dwójką dzieci, trzema kotami i jednym mężem, Leszkiem K. Talko, z którym napisała zbiór felietonów *Talki w wielkim mieście*. Autorka *Krakowskiej załoby*. Ostatnio wydała książkę *Nikczemne historie*⁷.

Paulo Coelho:

Sprzedał w 160 krajach ponad 100 mln książek przetłumaczonych na 67 języków. Ostatnio ukazała się w Polsce jego najnowsza powieść *Zwycięzca jest sam*⁸.

Janusz L. Wiśniewski:

Był rybakim dalekomorskim, jest dr. informatyki i dr. hab. chemii. Napisał: *Zespoły napięć*, *Samotność w sieci*, *Martynę*, *Los powtórzony*, *Intymną teorię względności*, *Molekuły emocji* – zbiór felietonów publikowanych w „Pani” – oraz razem z Małgorzatą Domagalik *188 dni i nocy* i *Między wierszami*. Ostatnio ukazała się jego najnowsza powieść *Bikini*. Ma dwie córki. Mieszka i pracuje we Frankfurcie nad Menem⁹.

Jednak systematyczna, żmudna praca felietonisty, choćby nawet podejmowana na łamach kilku czasopism (jak w przypadku K. Grocholi),

---

⁶ Tamże, s. 72.

⁷ Tamże, s. 73.

⁸ Tamże, s. 10. W numerze listopadowym czytamy: „Sprzedał w 160 krajach ponad 115 mln książek przetłumaczonych na 71 języków. Najnowsza wydana w Polsce jego powieść to *Walkirie*”.

⁹ Tamże, s. 70. W numerze z lipca: „Był rybakim dalekomorskim, jest dr. informatyki i dr. hab. chemii. Napisał: *Zespoły napięć*, *Samotność w sieci*, *Martynę*, *Los powtórzony*, *Intymną teorię względności*, *Molekuły emocji* – zbiór felietonów publikowanych w «Pani» – oraz razem z Małgorzatą Domagalik *188 dni i nocy* i *Między wierszami*. Najnowsza jego powieść to *Bikini* oraz *Zbliżenia* – zbiór felietonów publikowanych w «Pani». Ma dwie córki. Mieszka i pracuje we Frankfurcie nad Menem”.

nie przekłada się automatycznie na wysokie notowania na listach bestsellerów. Status najlepiej „sprzedającej się” polskiej autorki roku 2010, zwycięstwo w plebiscycie Bestsellerów Empiku 2010 w kategorii „Literatura polska”¹⁰, zapewniły tej pisarce bardziej spektakularne zabiegi promocyjne. Pozostawiając na uboczu wątek jej udziału w popularnym telewizyjnym show tanecznym, warto wskazać, w jaki sposób w odstępie zaledwie jednego miesiąca lansowały ją dwa tytuły bauerowskie. W czerwcowym numerze „Pani” ukazał się obszerny reportaż przedstawiający autorkę jako osobę bardzo dynamiczną w kontekście premiery jej najnowszej książki, bogato ilustrowany fragmentami tej publikacji:

Grochola skończyła kolejną książkę, która ukazała się w maju. Tym razem to autobiografia pod tytułem *Zielone drzwi*. Wspomnienia zostały oddane do druku zaledwie kilka tygodni temu. Korektę robiła już podczas „Tańca z gwiazdami”. Siadała do komputera po treningach – zmęczona, późną nocą, ale to nic, ona tak lubi. Życie w pędzie, gdy dużo się dzieje. – Chyba przyszedł ten moment, że działałam. Już nie planuję podróży, tylko jadę na lotnisko i wsiałam w samolot – mówi pisarka¹¹.

Miesiąc później, utrzymując zainteresowanie jej osobą na najwyższym poziomie, obszerny wywiad z „psychoterapeutką Polek” pt. *Grocholand* zamieścił „Twój Styl”. Poza promocją *Zielonych drzwi*:

Nie wie, ile razy zaczynała życie od nowa. Zanim stała się pisarką bestsellerów sprzątała toalety, robiła zastrzyki, szlifowała diamenty, była korektorką. Zmieniała pracę. Domy. Mężczyzn. W pogoni za szczęściem absolutnym czasem odechciewało się jej żyć. Na moment. Napisała o tym w autobiografii *Zielone drzwi*

oraz zapowiedzią ich kontynuacji:

---

¹⁰ [as], „Zielone drzwi” Grocholi wśród bestsellerów Empiku 2010, „Notes Wydawniczy” 2011, nr 2, s. 6; *Bestsellery Empiku 2010!* [online] [dostęp 31 maja 2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.empik.com/bestsellery-empiku-2010-aktualnosci-empikultura,74650,a>.

¹¹ Tekst M. Głuska-Bagan, „Pani” 2010, nr 6, s. 62–69, cytat: s. 64.

Jest pewna, że powstanie druga część, bo tyle zamierza jeszcze przeżyć. – Mam 50 lat i dopiero się rozpędzam – mówi¹²,

przygotowywał on grunt pod debiut pisarski jej bardziej wrażliwej i utalentowanej literacko córki – współgospodyni kolumny felietonowej w miesięczniku „Pani”. I rzeczywiście – premiera ich wspólnego dzieła: *Makatka, czyli Rok Matki i Córki* odbyła się w maju 2011 r. W tym kontekście nie dziwi przyznanie autorce przez „Twój Styl” tytułu Mistrzyni Stylu 20-lecia w kategorii „Literatura”. W plebiscycie tym pokonała inne pisarki lansowane w tym magazynie: M. Gretkowską, Hannę Krall, O. Tokarczuk czy Dorotę Masłowską (odkrycie miesięcznika). W uzasadnieniu werdyktu pt. *Krzepiące pióro* czytamy:

Psychoterapeutka Polek. Kobiet zdradzonych, porzuconych, na zakręcie. Ona wszystkie swoje wiraże pokonała i opisała. I to jak! Bestsellerowo. Od 2001 roku, czyli wydania *Nigdy w życiu*, pisze jeden hit rocznie. W Nagrodę Goncourtów nie mierzy, trafia w serca. Zanim jednak 44-letnia redaktorka działu listów stała się pisarką na topie, miała sto zawodów. Umie wszystko...¹³.

Poza K. Grocholą, najintensywniej promowaną w minionym roku spośród polskich autorek (także wizualnie poprzez serię zdjęć eksponujących nogi pisarki), mocno zaznaczyły swoją obecność w każdym z omawianych tytułów: Małgorzata Niezabitowska sagą rodzinną *Składana wanna*¹⁴, Agata Tuszyńska¹⁵ książką *Oskarżona: Wiera Gran*, O. Tokarczuk powieścią *Prowadź swój pług przez kości umarłych*, M. Gretkowska jako autorka *Miłości po polsku*, z pisarzy Andrzej Żuławski (*Nocnik*), Maciej Maleńczuk (poemat *Chamstwo w państwie*, powieść fantasy *Niwa*). Pod

---

¹² Tekst M. Bednarska, „Twój Styl” 2010, nr 7, s. 14–19, cytaty: s. 15.

¹³ Tamże 2010, nr 12, s. 58.

¹⁴ Pokażne fragmenty jeszcze przed publikacją drukował w 8 kolejnych numerach w okresie X 2008 – V 2009 „Bluszcz”, by powtórzyć ten zabieg przy okazji wprowadzenia sagi na rynek księgarski w 2010 r. Obszerne rozmowy z autorką w tym samym czasie (w numerach wrześnieowych) opublikowały „Twój Styl” i „Bluszcz”. Wszystkie trzy pisma zamieściły omówienia książki w kolumnach recenzyjnych.

¹⁵ Bohaterka reportażu w „Pani”, rozmówczyni „Bluszczu”.

koniec roku spektakularnej promocji doczekała się autobiografia Kingi Rusin *Co z tym życiem?* (współautorka Małgorzata Ohme)¹⁶.

W tym miejscu należy wprowadzić rozróżnienie między tytułami Bauera, stanowiącymi przykład klasycznych magazynów lifestylowych, a „Bluszczem” mierzącym w stronę periodyku literackiego, pozbywającym się w badanym roczniku etykiety pisma kobiecego (jesienią 2010 r. jego redakcję objął Rafał Bryndal). „Pani” i „Twój Styl” to periodyki o afirmatywnym podejściu do życia, lansujące optymizm i aktywne (także w aspekcie konsumenckim) postawy życiowe. Specjalizują się głównie w reportażach i rozmowach dotyczących ciekawych postaci, prezentacji sylwetek osób, którym się powiodło i potrafią swój sukces interesująco „sprzedać” – wśród nich pojawiają się i ludzie pióra. Pisarze funkcjonują tam trochę na prawach celebrytów, zdarza się, że są ukazywani w kontekstach pozalekturowych, niemających wiele wspólnego z ich podstawową, mało przecież medialną działalnością¹⁷, bywają gośćmi w rubrykach towarzyskich.

Z kolei „Bluszcz” tworzony był początkowo z myślą o kobietach czytających sagi firmowane przez macierzyste wydawnictwo Elipsa i miał stanowić ich platformę promocyjną, jednak szybko wyrósł na czasopismo o literaturze¹⁸, oferujące wiele różnorodnych tekstów beletrystycznych dostępnych w przekazie bezpośrednim, jak nowele, opowiadania, cykle etiud literackich, fragmenty książek przygotowywanych do druku, fraszki i humoreski. Ich dopełnieniem są ciekawie podane relacje samych pisa-

---

¹⁶ Obszerny wywiad zapowiadający jej wejście na rynek zamieścił wprawdzie tylko listopadowy „Twój Styl”, za to przeprowadził go sam redaktor naczelny magazynu, jego bohaterka zaś była zarazem „twarzą z okładki” tegoż numeru. Zob. J. Szmidt, *Co z tym życiem?*, „Twój Styl” 2010, nr 11, s. 46–52. Być może z uwagi na dość późną premierę książki w skali roku, pozostałe magazyny nie zdążyły zareagować na jej pojawienie się w badanym okresie.

¹⁷ W ten sposób M. Kalicińska, jako osoba znana i obdarzona autorytetem, dla „Twojego Stylu” wypowiadała się o szlagierach roku 2009 (2010, nr 1), dzieliła się uwagami o zarządzaniu swoim domowym budżetem (2010, nr 2), wreszcie poddała się badaniom dietetyka i trenera osobistego, by sprawdzić zgodność wieku biologicznego swojego organizmu z metryką (2010, nr 7). W „Pani” była jedną z bohaterek reportażu na temat granic prywatności znanych postaci (2010, nr 1) oraz dowartościowywała kobiety dojrzałe w wieku 50+ (2010, nr 11).

¹⁸ J. Sopyło, *Wstrzelili się w lukę*, „Press” 2010, nr 3, s. 58. Zob. też: K. Wodniak, *Funkcje przekazów literackich i krytycznych w czasopismach kobiecych (na przykładzie miesięcznika „Bluszcz”, 2008–)*, „Toruńskie Studia Bibliologiczne” 2010, nr 2 (5), s. 53–70.

rzy na temat ich codzienności, a w niej miejsca na pracę twórczą („Dzień z życia pisarza/pisarki”)¹⁹, a także obszerne wywiady z autorami²⁰, eksponujące raczej kwestie warsztatowe, w tym ostatnio promowane nowości, niż prywatne życie bohaterów. By dotrzeć do szerokiego kręgu odbiorców, periodyk ten zaprosił do współpracy gwiazdy literatury popularnej, okupujące czołówki list bestsellerów (Kalicińska, Grochola, Wiśniewski, Chmielewska, Wołoszański)²¹, obsadzając je w charakterze felietonistów lub powierzając stałe cykle, o jego obliczu stanowiła jednak książka ambitniejsza, początkowo w żeńskim (Joanna Bator, Sylwia Chutnik, Agnieszka Drotkiewicz, Izabela Filipiak, Agnieszka Graff, M. Gretkowska, Inga Iwasów, Anna Janko, Grażyna Plebanek, Anna Saraniecka, Marta Syrwid, Edyta Szałek, Izabela Szolc, O. Tokarczuk, Magdalena Tulli), następnie uniwersalnym wydaniu.

Wszystkie miesięczniki prowadziły bardziej („Bluszcz”) lub mniej wyeksponowane rubryki recenzyjne, przez które w ciągu całego roku 2010 w 336 omówieniach i notach przewinęły się 304 różne pozycje książkowe. Jednak zaledwie 29 z nich (niecałe 10%) rekomendowano równocześnie w dwóch bądź trzech omawianych tu magazynach. Nie potwierdziło się tym samym przypuszczenie o daleko idącej zbieżności tytułów polecanych na łamach „Pani” i „Twojego Stylu” w związku z ukazywaniem się obydwu miesięczników pod szyldem tego samego wydawcy oraz możliwością zaprenumerowania ich w jednym pakiecie.

Recenzowane książki to głównie nowości wydawnicze pochodzące z kilkudziesięciu oficyn (81). Gros z nich kontakty z badanymi periodykami podejmowała sporadycznie, poza krajowymi potentatami książki literackiej, którzy przekazywali egzemplarze recenzyjne od 22 do 45 tytułów wybranych ze swojej oferty: W.A.B. (45), Wydawnictwo Literackie (38), Znak (36), Świat Książki (24), Rebis (22). Oni też firmowali blisko połowę spośród ogółu tytułów polecanych w rubrykach recenzyjnych „Pani”, „Bluszczu” i „Twojego Stylu”. Nie zaskakuje największa aktywność

---

¹⁹ W rubryce gościli (w kolejności pojawiania się): M. Szwaja, R. Ligocka, Małgorzata Musierowicz, K. Kofta, Paweł Huella, M. Tulli, G. Plebanek, Tomasz Piątek, Antoni Libera, Andrzej Pilipiuk, Izabela Filipiak, Max Cegielski.

²⁰ J. L. Wiśniewski, J. Chmielewska, J. Carroll, E. Keret, Krzysztof Varga, M. Mehran, Marek Krajewski, J. Szczepkowska, Anda Rottenberg, Eduardo Mendoza, K. Kofta, O. Zabużko, Michał Viewegh, E. Szałek, J. Bator.

²¹ J. Sopyło, dz. cyt.

w tym kierunku oficyny W.A.B., która wypromowała większość nowych nazwisk współczesnej (po 1989 r.) polskiej prozy (seria „Archipelagi”)²², a w opinii znawców rynku książki uchodzi za wydawnictwo, które dzięki konsekwentnej, wieloletniej współpracy z prasą kobiecą wykreowało niejednego bestseller, wprowadzając do świadomości masowej nazwiska debiutujących autorek (w swoim czasie Gretkowska, Tokarczuk)²³. Swój udział miała w tym poświęcona twórczości kobiet seria „Z Miotłą”, zainicjowana w 2005 r., dostrzeżona przez wszystkie analizowane tu miesięczniki²⁴.

W zestawieniu recenzowanych tytułów przeważały noty o książkach beletrystycznych, które obejmowały pozycje należące do różnych obiegu literackich. „Wyselekcjonowanym” czytelnikom omawianych magazynów polecano ambitną beletrystykę najwyższych lotów (dzieła noblistów – Orhan Pamuk, Gabriel García Márquez, Nadżib Mahfuz, Elfriede Jelinek), jak i popularną literaturę środka w odmianie obyczajowo-romansowej, sensacyjno-kryminalnej, także fantastykę. Naznaczony żeńskością, masowy kanał przekazu, z jakim mamy do czynienia, narzucał określoną, kobiecą perspektywę widoczną w doborze recenzowanych tytułów i sposobie ich prezentacji, która w tym wypadku wyrastała ponad kryteria genologiczne. Z tego też powodu większość omawianych wydawnictw, niezależnie od przynależności gatunkowej i sprawności warsztatowej twórców, to utwory „zorientowane na kobietę”, wśród których spotkać można było zarówno te bazujące na tradycyjnie pojmowanym, stereotypowo eskapistycznym kobiecym stylu czytania (romanse, sagi

²² „Archipelagi» były pierwszą serią wydawniczą w Polsce po 1989 roku konsekwentnie promującą najnowszą prozę rodzimych autorów”, zob.: *Archipelagi* [online] [dostęp 31 maja 2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wab.com.pl/?ec=archipelagi>. W badanym roczniku 2010 „Bluszcz” rekomendował należące do tej serii: *Achtung! Banditen!* W. Albińskiego, *Chmurdalię* J. Bator, *Teraz A.* Drotkiewicz, *Ziemię Nad* R. Kobierskiego, *Węża w kaplicy* T. Piątka; „Twój Styl” *Szczeniaki* S. Siedleckiej.

²³ Ł. Gołębiewski, J. Hetman, *Przełamany stereotyp. Rozmowa z Adamem Widmańskim, prezesem wydawnictwa W.A.B.*, „Magazyn Literacki” 2000, nr 5, s. 9, 13; Ł. Gołębiewski, J. Frołow, P. Waszczyk, dz. cyt., s. 40.

²⁴ Tamże, s. 341; *Z miotłą* [online] [dostęp 31 maja 2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wab.com.pl/?ec=z-miotz-sc>. W omawianym roczniku polecały one 6 tytułów tej serii: M. Axelsson *Lód i woda, woda i lód*, M. Mazzucco *Taki piękny dzień*, M. Mehran *Zupa z granatów*, Mian Mian *Panda sex*, M. Rakusa *Żona Adama*, H. Studart *Osiem zeszytów*.

rodzinne)²⁵, jak i książki będące świadectwem ekspresji specyficznych kobiecych doświadczeń egzystencjonalnych w wymiarze psychologicznym, społecznym, cielesnym, którym może towarzyszyć świadomość genderowa²⁶.

Tabela 1. Liczba i stosunek procentowy recenzji utworów beletrystycznych i niebeletrystycznych w badanych miesięcznikach w 2010 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	„TWÓJ STYL” – 85 RECENZJI	„PANI” – 55 RECENZJI	„BLUSZCZ” – 196 RECENZJI
Beletrystyka	60%	67%	70%
Niebeletrystyka	40%	33%	30%

Źródło: opracowanie własne.

Jak się wydaje, prasa kobieca, czy to w opisanej tu wersji magazynów luksusowych, czy w bardziej popularnej postaci, przez 20 lat funkcjonowania w warunkach wolnego rynku dała się poznać jako właściwe i naturalne medium propagowania literatury kobiecej w różnych jej odmianach, a symbiozie z nią szeregiem autorek (i autorów) zawdzięcza sukces komercyjny, przekładający się na imponujące wyniki sprzedaży ich książek oraz najwyższe noty w rankingach bestsellerów. W tym względzie można polegać na opinii Andrzeja Rostockiego, który zauważa, że „powieści pisane przez kobiety i dla kobiet” już w latach 90. XX w. stanowiły większość w zestawieniach sporządzanych przez niego dla „Ex Librisu”, „Notesu Wydawniczego”, „Rzeczpospolitej”. W swoim czasie Danielle Steel, a w ostatnich latach Grochola, Kalicińska, Chmielewska, Szwaja,

²⁵ B. Barry *Wróżby z koronek*, G. Brennan *Świnia w Prowansji*, R. Cusk *Arlington Park*, E. Gaskell *Północ i Południe*, A. Gavalda *Pocieszenie*, K. Harmel *Moje rzymskie wakacje*, K. Ingemarsson *Żółte cytrynki*, E. McLaughlin, N. Kraus *Powrót niani*, F. Máté *Mądrość Toskanii*, G. Melucci *Miłość, zdrada i spaghetti*, M. Nurowska *Hiszpańskie oczy*, J. Picoult *Przemiana* oraz *Drugie spojrzenie*.

²⁶ I. Iwasiów, *Rewindykacje. Kobieta czytająca dzisiaj*, Kraków 2002, s. 21. Ten biegun reprezentują: J. Bator *Chmurdalia*, S. Chutnik *Dzidzia*, A. Drotkiewicz *Teraz*, M. Gretkowska *Europejka* oraz *Miłość po polsku*, I. Iwasiów *Ku słońcu*, K. Kofta *Fausta*, D. Lessing *Pod skórą*, N. Mahfuz *Hamida z zaułka Midakk*, M. Szwaja *Zupa z ryby Fugu*, E. Şafak *Bekart ze Stambułu*, O. Tokarczuk *Prowadź swój pług przez kości umarłych*, H. Studart *Osiem zeszytów*.

Tokarczuk, Wiśniewski „trzymają przy życiu” krajowy rynek książki²⁷, choć nie wszyscy jego obserwatorzy upatrują w tym szczególny powód do zadowolenia²⁸.

Bibliografia

- Archipelagi* [online] [dostęp 31 maja 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wab.com.pl/?ec=archipelagi>.
- [as], „Zielone drzwi” *Grocholi wśród bestsellerów Empiku 2010*, „Notes Wydawniczy” 2011, nr 2, s. 6.
- Bednarska Marta, *Grocholand*, „Twój Styl” 2010, nr 7, s. 14–19.
- Bestsellery Empiku 2010!* [online] [dostęp 31 maja 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.empik.com/bestsellery-empiku-2010-aktualnosc-empikultura,74650,a>.
- Głuska-Bagan Monika, *Dziękuję, pani Kasiu!*, „Pani” 2010, nr 6, s. 62–69.
- Gołębiewski Łukasz, Frołow Jakub, Waszczyk Paweł, *Rynek książki w Polsce 2010. Wydawnictwa*, Warszawa 2010.
- Gołębiewski Łukasz, Hetman Joanna, *Przełamany stereotyp. Rozmowa z Adamem Widmańskim, prezesem wydawnictwa W.A.B.*, „Magazyn Literacki” 2000, nr 5, s. 9, 13.
- Iwasiów Inga, *Rewindykacje. Kobieta czytająca dzisiaj*, Kraków 2002.
- Komunikat Zarządu Związku Kontroli Dystrybucji Prasy o wysokości nakładów i dystrybucji tytułów kontrolowanych przez ZKDP w 2010 roku* [online] [dostęp 31 maja 2013]. Dostępny w World Wide Web: http://www.zkdp.pl/upload/Komunikat_2010.pdf.

---

²⁷ A. Rostocki, *Kobięce widzenie świata, czyli uwag kilka o literaturze kobiecej*, „Notes Wydawniczy” 2011, nr 2, s. 13, 15. Zestawienia bestsellerów ostatnich lat zob.: tenże, *Bestsellery roku 2008*, „Rzeczpospolita” („Rzecz o książkach”) [online] z dn. 06.02.2009 [dostęp 31 maja 2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.rp.pl/artukul/259755.html>; tenże, *Bestsellery 2009*, tamże z dn. 20.02.2010 [dostęp 31 maja 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.rp.pl/artukul/436816.html>; P. Waszczyk, *Bestsellery 2010*, tamże z dn. 04.03.2011 [dostęp 31 maja 2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.rp.pl/artukul/73290,621692.html>.

²⁸ K. Masłoń, *Pod znakiem odchudzania. Księgarskie bestsellery 2010 roku*, „Magazyn Literacki KSIĄŻKI” 2011, nr 1, Bezpłatny dodatek: *Książki 2010 roku*, s. 8–9.

- Masłoń Krzysztof, *Pod znakiem odchudzania. Księgarskie bestsellery 2010 roku*, „Magazyn Literacki KSIĄŻKI” 2011, nr 1, Bezpłatny dodatek: *Książki 2010 roku*, s. 8–9.
- Niedźwiedz Joanna, *Społeczny obieg „literatury kobiecej” w środowisku czytelniczek lubelskich bibliotek*, [w:] *Bestsellery, literatura popularna, odbiorcy: empiryczne badania współczesnego czytelnictwa*, pod red. Anny Dymmel, Lublin 2009, s. 121–148.
- Rostocki Andrzej, *Kobiece widzenie świata, czyli uwag kilka o literaturze kobiecej*, „Notes Wydawniczy” 2011, nr 2, s. 13–15.
- Rostocki Andrzej, *Bestsellery roku 2008*, „Rzeczpospolita” („Rzecz o książkach”) [online] z dn. 06.02.2009 [dostęp 31 maja 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.rp.pl/arttykul/259755.html>.
- Rostocki Andrzej, *Bestsellery 2009*, „Rzeczpospolita” („Rzecz o książkach”) [online] z dn. 20.02.2010 [dostęp 31 maja 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.rp.pl/arttykul/436816.html>.
- Sopyło Joanna, *Wstrzelili się w lukę*, „Press” 2010, nr 3, s. 58–59.
- Szmidt Jacek, *Co z tym życiem?*, „Twój Styl” 2010, nr 11, s. 46–52.
- Waszczyk Paweł, *Bestsellery 2010*, „Rzeczpospolita” („Rzecz o książkach”) [online] z dn. 04.03.2011 [dostęp 31 maja 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.rp.pl/arttykul/73290,621692.html>.
- Wodniak Katarzyna, *Funkcje przekazów literackich i krytycznych w czasopismach kobiecych (na przykładzie miesięcznika „Bluszcz”, 2008–)*, „Toruńskie Studia Bibliologiczne” 2010, nr 2 (5), s. 53–70.
- Z miotłą* [online] [dostęp 31 maja 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wab.com.pl/?ec=z-miotz-sc>.

In the Circle of Women’s Fiction: Culture of the Book Contexts in Luxury Women’s Magazines

ABSTRACT: The article indicates the role of luxury women’s monthly magazines “Twój Styl”, “Pani” and “Bluszcz” in motivating contacts with books and developing reading habits during the year of 2010. Discussed periodicals can be perceived as a medium presenting various literary and paraliterary texts directly on their pages and as a significant source of information and promotion of certain names, titles and genres using various types of criticism as well. That is why especially

women's periodicals create bestsellers and form the market of the popular female fiction.

KEYWORDS: "Bluszcz"; "Pani"; "Twój Styl"; monthly magazine; popular literature; the popularization of literature in the press; women's press.

